

Doublefaux

tovert marmer uit penseel

Jan schildert een imitatie van marmer-inlegwerk. Met een marterharen penseel bootst hij de adering van het marmer na.

TEKST: SANDRA GASTEN | FOTO'S: JAN VAN DER PERRE, DOUBLEFAUX

Het atelier van Chantal Siebens en Jan Lermytte staat vol marmer en parket. Althans, zo lijkt het vanop een afstand. In werkelijkheid zijn de muren bedekt met geschilderde imitaties. Het koppel werkt in herenhuizen en kerken om er met penselen schouwen of muren in ere te herstellen. Zij met de rechter-, hij met de linkerhand: een perfecte combinatie. “Wanneer mensen onze marmer- of houtimitaties willen betasten, weten we dat ze geslaagd zijn.”

“Het is in dit herenhuis gestart”, vertelt Chantal (64) wanneer we in haar inkomhal in de Tolstraat staan. “In tegenstelling tot onze marmerimitaties zijn de muren hier bezet met echte, witte marmer. Maar op onze eerste verdieping waren er trompe-l’oeils die we moesten restaureren. Hoewel ik medisch laborante ben en Jan chemicus van opleiding is, wilden we ons in die oude schildertechnieken verdiepen. En dus hebben we een docente decoratief schilderen in ons atelier uitgenodigd.” Dat atelier, dat achteraan de woning ligt en uitzicht geeft op de prachtige stadstuin, staat vol gipsen en houten platen. Van ver lijken het soorten parket of marmerstukken. Pas wanneer Chantal ons aan een van de creaties laat voelen, merken we dat het geen echt marmer is. Het is een tekening op een stuk gips. Zeker het prijsbeest van het koppel, een marmerimitatie waarmee ze in Engeland een presti-

euze wedstrijd hebben gewonnen, lijkt zo bedrieglijk echt dat je meteen de neiging krijgt om even te controleren of het toch geen marmer is. “Wanneer mensen onze imitaties gaan betasten, weten we dat ze geslaagd zijn”, lacht Jan (65).

Het koppel kocht dit huis in de jaren tachtig en richtte er in 1991 een opleidingsruimte in. “Ik heb altijd interesse in schilderen gehad, maar heb nooit een academische opleiding gevolgd. Wel zat ik als kind al vaak te tekenen en ik ben dat talent blijven ontwikkelen. Zo heb ik van mijn hobby een beroep kunnen maken. Eerst gaf ik zelf les in zijdeschilderen aan achttien leerlingen”, vertelt Chantal. “Na een tijdje kwamen er steeds meer lesgevers een cursus geven en ook Jan volgde een opleiding. Toen de lesgeefster in decoratietechnieken te veel werk kreeg, gaf ze de fakkel aan hem door.”

Maar zes dagen op de zeven lesgeven, vonden ze na een tijd toch te veel van het goede. Omdat ze vaker vragen voor opdrachten in privéwoningen kregen, besloten ze de stap te wagen. “Toen we een mooie opdracht in een kasteel kregen, wisten we meteen: dit moeten we doen”, zegt Jan. “Het was de bedoeling om de muren van een kamer in een bepaalde stijlperiode te beschilderen. Een geweldige uitdaging vonden we dat. En vanaf dan ging de bal aan het rollen.”

Schilderen met bier

Hun enthousiasme is na al die jaren nog altijd even groot, hoewel de twee al meer dan 25 jaar aan elkaars zijde werken. Soms zitten ze hier in het atelier, maar meestal mogen ze in monumentale he-

Jan werkt met de linker-, Chantal met de rechterhand: een handige combinatie wanneer ze samen aan één grote muur aan het werk zijn.

“Wanneer mensen onze imitaties gaan betasten, weten we dat ze geslaagd zijn”

CHANTAL EN JAN VAN DOUBLEFAUX

renhuizen of pastoriewoningen aan de slag gaan. “Alle projecten doen we met ons tweeën”, legt Jan uit. “Dat is ook nodig, want het gaat vaak om heel grote werken. Soms staan we op stellingen van 4 meter hoog in gangen van 10 meter lang. Of moeten we aan het plafond of in de hoeken van de kamers werken. Dat is niet altijd evident.” En op verplaatsing werken, betekent alles mee verhuizen. “We arriveren met heel wat werkmateriaal ter plaatse. Van tubes verf, verdunningsmiddelen, penselen, natuurlijke solventen tot zelfs cement of gips: we sleuren wel wat zaken mee.”

Onder hun ‘artiestennaam’ Doublefaux verrichten Chantal en Jan allerlei restauratiewerken: ze maken marmer- en houtimitaties, kunnen trompe-l’oeils en muurschilderingen aanbrengen of mallen en afgietsels maken van gebroken ornamenten, schoorstenen of mouluren. “We zijn autodidacten en leerden onszelf het vak aan.”

De jongste maanden is het duo aan het werk in een herenhuis in Antwerpen. Omdat het zo’n exclusieve opdracht is, wilden de eigenaars liever niet dat we er een kijkje gingen nemen. En dus blijven we in het atelier waar Jan aan een marmerimitatie werkt. In het midden staat een groot schilderij uit een kerk, een restauratieproject dat ze er tussendoor bijne-

Links:
Chantal
schildert een
ontwerp voor
een muurschildering voor een
herenhuis in
Berchem.

Chantal werkt in de
monumentale inkomhal
van een herenhuis in
Gavere. Met plafonds tot
soms 4 meter hoog
vragen sommige restaura-
tieprojecten wel wat
klauterwerk.

men. Om een demonstratie te geven, trekt Jan een witte jas aan en zet zich voor zijn ezel. Op een ladekastje liggen de tubes verf. Hij knijpt er enkele klodders blauw en bruin uit en vermengt ze op zijn palet met een dunne kwast tot een soort grijs. “Dit is maar een van de vele soorten penselen die we hier in huis hebben”, zegt hij terwijl hij de lade openschuift. “Hier zitten er nog meer in: van dunne tot dikkere exemplaren of penselen met vier of zelfs acht punten. Die zijn ideaal om de aders van het marmer na te bootsen. De kleuren van de verf creëren we met een van onze honderd poederpigmenten of door verven te mengen. Er bestaat geen kleur die bijvoorbeeld de roodbruine tint van Belgisch marmer nabootst.” Voor hun houtimitaties gebruiken ze soms zelfs bier. “We mengen een pigment met een scheutje Leffe of een donkere Westmalle en gaan met dat mengsel aan de slag. Dat geeft ideale kleurencombinaties.”

Euwenoude technieken

Met een paar vlotte bewegingen schildert Jan de lijnen van het marmer op het doek. Het schilderen heeft wat weg van een barista die met een fijn stokje een tekening in het koffieschuim tevoorschijn tovert. Met een sponsje wrijft hij de verf zachtjes uit

Chantal maakt een replica van een kastje uit het Snijders&Rockox-huis. Met precisie schildert ze tussen de lijnen door.

en dept alles af met een zeemvel. Het lijkt een eenvoudige handeling, zo simpel dat we het zelf zouden kunnen. “Dat kan ook. Het vraagt oefening, maar na een tijd heb je de technieken in de vingers. Uiteraard leren we zelf nog elke dag bij. We blijven ons bijscholen in Italië, Groot-Brittannië, Frankrijk, Zweden...”

Chantal en Jan kunnen een aantal imitaties uit het hoofd schilderen, maar niet alles. Daarvoor hebben ze boeken met marmer- en houtsoorten waarop ze zich kunnen baseren. “Het moeilijkste is het zo goed mogelijk nabootsen van de aders of nerven”, zegt Jan. Als verf gebruiken ze vaak acrylverf. “Sommige marmerimitaties hebben meerdere lagen nodig. Door het toevoegen van lagen krijgt de verf een sterkere textuur en kunnen we ze trager laten drogen. Dat maakt de uitvoering van ingewikkelde technieken makkelijker. Voor restauraties van oudere marmer- en houtschilderingen werken we met olieverf.” De technieken die het koppel gebruikt, bestaan al eeuwen. “In heel wat kerken werd vroeger een deel van de zuilen in scagliola gemaakt. De onderste meter van de zuil was echt marmer, daarboven was het geschilderd marmer. Scagliola wordt gemaakt door gips met dierlijke lijm en pigment te vermengen. De lijm fungeert als vertrager van het hardingsproces en geeft een hogere glans”, legt Chantal uit. “Zo konden de bouwheren geld uitsparen en de kerk-gangers zagen dat verschil toch niet.”

Hoewel heel wat marmer uit Italië afkomstig is, ligt de bakermat van het marmer imiteren in ons land. Jan: “Vooral in West-Vlaanderen zaten er ambachtslui die de oude technieken meester waren. Met lijn-olieverf konden de Vlaamse schilders heel natuurgetrouw het marmer nabootsen. In Kortrijk vond zelfs het allereerste, internationale salon voor marmerimitaties plaats. Nu nog komen we jaarlijks met een honderdtal vakmensen samen om tips uit te

wisselen. Maar het aantal schilders dat dit ambacht beheerst, is steeds dunner gezaaid.”

De twee geven nog altijd cursussen over marmerimitatie. “Soms krijgen we hier schilders over de vloer die die oude technieken willen aanleren. Of krijgen we vragen vanuit bouwbedrijven. Onder meer voor het stadhuis van Antwerpen werd ons technisch advies al ingewonnen.”

Ook hout kunnen Jan en Chantal nabootsen. Getuige daarvan de verschillende platen in het atelier waarop een houtmotief is geschilderd. Chantal werkt momenteel aan een replica van een houten kastje uit het Snijders&Rockoxhuis. “Ik heb een foto genomen van een deurtje en ben de houten structuur met de vergulde en parelmoeren stukken aan het naschilderen”, zegt ze. Daarvoor heeft ze de delen van het blad afgelijnd met tape. Met een vaste hand schildert ze tussen de tape door de lijnen uit. “Vergulden heb ik mezelf ook aangeleerd, omdat je die techniek bij herenhuizen vaak nodig hebt.”

Van afgietsels tot trompe-l’oeils

Het koppel maakt niet alleen de marmer- en houtimitaties, maar neemt ook de restauratie van de ondergrond voor zijn rekening. “Wanneer wij zijn langsgeslagen, moet het interieur volledig in ere zijn hersteld”, vertelt Chantal. “Wanneer er bijvoorbeeld stukken van een schouw zijn afgebroken, maken wij eerst mallen in gips waardoor we de schouw kunnen reconstrueren. Zo deden we al schilderwerken aan ornamenten op het balkon van een herenhuys. Omdat die zwaar beschadigd waren en sommige ontbraken, moesten we ze eerst herstellen voor we met de kwast aan de slag konden gaan.” Chantal en Jan beleefden al een en ander. “Muren die te vochtig zijn, leidingen of elektriciteitsdraden die in de weg liggen, houten lambriseringen die kapot zijn ... Soms valt de muurpleister er tij-

INFO: Jan Lermytte geeft (onder voorbehoud van annulatie wegens corona) op 9 en 10 mei een initiatie marmerimitaties in het atelier in de Tolstraat 73 in Antwerpen. Voorkennis is niet vereist. Inschrijven kan via ideefiks@telenet.be, <http://users.telenet.be/ideefiks> of 03-289.00.56. www.doublefaux.com

dens het werken zelfs gewoon af.” Omdat ze beiden zo goed kunnen schilderen, nemen ze ook trompe-l'oeils en muurschilderingen voor hun rekening. “Zo zijn we ooit op de muur van een kleine binnenplaats een tuin gaan schilderen. De eigenares was verzot op alles wat met Japan te maken had en wilde vanuit haar keuken op een muurschildering uitkijken. Daardoor oogde de binnenplaats ook groter dan ze eigenlijk was.” Zelfs het hout van tafels wordt nagebootst. “Zo kregen we

ooit de opdracht om een antieke tafel in te kleuren. De eigenaar had een tafel van zijn grootmoeder laten verlengen met een tussenstuk. Wij hebben dat stuk dezelfde houtgroeven en kleur gegeven als de rest van de tafel.”

Aan vakmanschap hangt uiteraard een prijskaartje. Hoeveel een imitatie van marmer of hout kost, kunnen Jan en Chantal niet zomaar zeggen. Elk project wordt apart bekeken. Afhankelijk van onder meer de voorbereiding, oppervlakte en ondergrond maken ze een inschatting van het werk en een totaalprijs voor het project. Bij onverwachte zaken bespreken ze de meerkosten.

En krijgt het koppel de jongste jaren niet meer opdrachten, nu marmer weer hip is? “Absoluut. We merken dat er meer respect is voor marmer en huis-eigenaars willen het tegenwoordig liever bewaren en laten herstellen. Gelukkig maar, want marmer blijft niet eeuwig bestaan. Sommige groeves zijn uitgeput en dus moeten we die prachtige stukken in ons interieur koesteren.” ■

Bij sommige restauraties ontbreken stukken van de ornamenten. Het koppel maakt daarom gebruik van mallen om ze na te bootsen.

- ✓ Stannah is dé wereldmarktleider in trapliften
- ✓ Voor iedere trap een betaalbare oplossing, ook buitenshuis
- ✓ Verkrijgbaar met levenslange omniumgarantie
- ✓ Groot aanbod aan jonge tweedehands liften met aantrekkelijke historie

**BEL GRATIS
UW RAADGEVER
0800 54 275**

Naast bellen kunt u ook documentatie aanvragen via www.stannah.be, per e-mail via info@stannah.be of per post:

**Mijn Stannah,
mijn vrijheid**

Stannah

24/7

BEREIKBAAR

Ja, stuur me graag alle info. Stuur de ingevulde bon naar **Stannah - Poverstraat 208 - 1731 - Relegem**

Dhr./Mevr.: Postcode:

Tel.: E-mail: